

Grand Gavia

Lasisen palkinnon suunnittelu ja toteutus

Paula Pietilä

Opinnäytetyö

17.12.2012 Kuopio

Ammattikorkeakoulututkinto

Koulutusala Kulttuuriala	
Koulutusohjelma Muotoilun koulutusohjelma	
Työn tekijä(t) Paula Pietilä	
Työn nimi Grand Gavia - Lasisen palkinnon suunnittelu ja toteutus	
Päiväys 17.12.2012	Sivumäärä/Liitteet 44/2
Ohjaaja(t) Maria Iltola	
Toimeksiantaja/Yhteistyökumppani(t) Pohjois-Savon Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus	
Tiivistelmä <p>Tämä opinnäytetyö käsittelee lasisen palkinnon suunnittelua ja valmistusta. Palkinto toteutettiin Pohjois-Savon Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen (ELY) järjestämän Northern Savonia Business Award 2012 -kilpailun voittajalle. ELY- keskus toimi tässä työssä myös asiakkaana. Kilpailussa käytettiin Golden Gavia (Kultainen Kuikka) –palvelumallia, jonka graafiseen ilmeeseen ja tyyliin asiakas halusi palkinnon sointuvan. Palkinto ojennettiin pohjoissavolaiselle voittajayritykselle Savosta Maailmalle –gaalaillassa joulukuussa 2012.</p> <p>Tekijä keräsi työtä varten aineistoa jo olemassa olevista lasipalkinnoista. Palkintoihin perehtymisen tarkoituksena oli muodostaa käsitys, minkälaisia palkinnot yleensä ovat, mitä yhteisiä ominaisuuksia niillä on ja etsiä perinteisistä palkinnoista poikkeavia vaihtoehtoja.</p> <p>Tekijä suunnitteli ja valmisti kuikan päätä esittävän palkinnon. Tavoitteena oli toteuttaa palkinto, joka vastasi asiakkaan toiveita. Työn tarkoituksena oli perehtyä suunnitteluun, jossa asiakas on vahvasti läsnä sekä kehittää tekijän osaamista lasin työstössä. Palkinnon valmistustekniikaksi valittiin lasin uunivalutekniikka teoksen muotojen sekä tekijän oman kiinnostuksen vuoksi. Tekijä kehitti kädentaitojaan valumuottien valmistuksessa sekä uunivalutekniikassa tekemällä kokeiluita lasimurskasta ennen varsinaisen palkinnon toteutusta.</p> <p>Lopputuloksena opinnäytetyössä valmistui luovanprosessin kautta uniikki, veistosmainen lasipalkinto, joka vastasi asiakkaan toiveita. Palkinnossa yhdistyivät tekijän oma sekä Golden Gavian tyylit. Opinnäytetyöraportissa kuvataan työn lähtökohdat, keskeisimmät työvaiheet palkinnon suunnittelusta ja toteutuksesta, pohditaan työn onnistumista sekä tekijän ammatillista kehittymistä.</p>	
Avainsanat lasi, palkinto, punavahamalline, kipsi-molokiittimuotti, uunivalu	

Field of Study Culture			
Degree Programme Degree Programme in Design			
Author(s) Paula Pietilä			
Title of Thesis Grand Gavia - Design and Manufacture of Glass Award			
Date	17.12.2012	Pages/Appendices	44/2
Supervisor(s) Maria Iltola			
Client Organisation /Partners Centre for Economic Development, Transport and the Environment in North Savo			
<p>Abstract</p> <p>This final thesis deals with design and manufacture of a glass award. The award was executed for a winner of Northern Savonia Business Award 2012 contest, organized by Centre for Economic Development, Transport and the Environment in North Savo. The organizer of the contest was also a customer of this final thesis. The idea was that the award was match the graphic design of the Golden Gavia service model. The winning company of the competition was awarded the glass award in the Golden Gavia Gala in December 2012.</p> <p>The award was designed and manufactured to represent a head of a black-throated diver which comes out of water. The goal was to carry out a design which would meet the client's hopes and suit the competition's graphic design. The object of the work was to get acquainted with customer-based designing and develop the glass processing skills of the author. The glass manufacture technique was kiln casting which was chosen on the basis of the shapes of the award and the author's interest in the technique. The author developed her glass and mold making skills by making test blocks before the final award.</p> <p>As a result a unique, sculpture-like glass trophy was executed through a creative process. There in the blue and bright colored glass award is united the author's own, as well as Golden Gavia's styles. The main points of designing and manufacturing the award is described in this final thesis report. The author collected information about the existing glass awards as a background for the work.</p>			
<p>Keywords</p> <p>glass, award, wax mock-up, plaster-molochite-mold, kiln casting</p>			

SISÄLTÖ

1	JOHDANTO.....	6
2	OPINNÄYTETYÖN TAUSTA.....	7
	2.1 Työn tavoitteet.....	7
	2.2 Pohjois-Savon ELY-keskus.....	8
	2.3 Golden Gavia.....	8
	2.4 Kuikka (lat. <i>Gavia Arctica</i>).....	9
	2.5 Lasisia palkintoja.....	11
3	PALKINNON SUUNNITTELU.....	15
	3.1 Ideointia asiakastapaamisen perusteella.....	15
	3.2 Suunnittelu etenee asiakastapaamisen myötä.....	17
	3.3 Koekuutiot ja hahmomallit.....	19
	3.4 Palkinnon lopullinen muoto varmistuu asiakastapaamisessa.....	22
4	PALKINNON VALMISTUS.....	24
	4.1 Punavahamallineen työstö.....	24
	4.2 Kipsi-molokiittimuotin valmistus.....	25
	4.3 Punavahamallineen höyrystys muotista.....	27
	4.4 Lasin uunivalu.....	28
	4.5 Palkinnon viimeistely.....	29
5	VALMIS PALKINTO – GRAND GAVIA.....	33
	5.1 Lopputuloksen tarkastelu.....	34
	5.2 Asiakkaan palaute.....	36
6	POHDINTA.....	38
	KUVALUETTELO.....	41
	LÄHTEET.....	44

LIITTEET

Liite 1 Uuniohjelmat

Liite 2 Luonnokset

1 JOHDANTO

Tässä opinnäytetyöraportissa kerron lasisen palkinnon suunnittelusta ja valmistuksesta valmiiseen teokseen asti. Toteutin palkinnon Pohjois-Savon Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen (ELY) järjestämän kansainvälistymiskilpailun voittajalle. ELY-keskus toimi myös työni asiakkaana.

Palkinnon toteutuksen lisäksi perehdyin jo olemassa oleviin lasipalkintoihin, kuten suunnittelija Ritva-Liisa Pohjalaisen teoksiin. Tarkoitukseni oli selvittää, minkälaisia palkinnot yleensä ovat, onko niillä yhdistäviä tekijöitä ja onko palkinnon suunnittelussa otettava huomioon erityisiä palkintoja koskevia kriteereitä. Lasipalkintojen tarkastelu toi minulle ideoita omaan työhöni ja halusin suunnitella tavanomaisesta poikkeavan lasipalkinnon.

Asiakastapaamisilla oli suuri merkitys työn etenemisessä. Tapaamisia järjestettiin erityisesti suunnitteluvaiheessa, jotta työn lopputulos vastasi asiakkaan odotuksia. Tämä oli ensimmäinen työni, jossa oli asiakas. Halusin kehittää työskentelyäni ammattimaisemmaksi. Pidin tärkeänä, että olin valmistautunut asiakastapaamisiin huolella ja tehnyt sovitut asiat aikataulussa. Tapaamisissa esittelemäni materiaalit, kuten luonnokset, palkinnon hahmomallit ja tietenkin valmis palkinto, olivat esityskelpoisia, selkeitä ja viimeistelyjä. Raportin lopussa pohdin työn onnistumista, tavoitteiden saavuttamista sekä omaa ammatillista kehittymistäni.

Asiakkaani sitoutui korvaamaan palkinnon toteutuksesta kertyvät materiaalikulut sekä maksamaan luovasta suunnittelutyöstä minulle pientä palkkaa. Yhteyshenkilönäni toimi ELY-keskuksen kv-koordinaattori Silja Huhtiniemi ja tapaamisissa oli usein mukana myös ELY-keskuksen liiketoimintapäällikkö Eila Jäppinen. Yhteistyökumppanieni rooli oli antaa palautetta yhteistyöstämme sekä työn lopputuloksesta. Asiakas oli mukana palkinnon suunnitteluvaiheessa ja sai näin vaikuttaa palkinnon ulkonäköön. Minulle muotoilijana annettiin kuitenkin oikeudet tehdä lopulliset päätökset.

2 OPINNÄYTETYÖN TAUSTA

Lasipalkinnon suunnittelua ja toteutusta opinnäytetyöaiheeksi tarjottiin minulle keväällä 2012 ja varsinainen työskentely ajoittui syksylle 2012. ELY-keskus tilasi palkinnon Northern Savonia Business Award 2012 –kilpailun voittajayritykselle. Palkinto jaettiin Golden Gavian Savosta Maailmalle –gaalaillassa 14.12.2012. ELY-keskus toimi myös kilpailun järjestäjänä.

Palkinto oli yksi Kuopion Muotoiluakatemian opiskelijoilta tilatuista töistä kyseiseen gaalaan. Tilaaja halusi tuoda esiin paikallista muotoiluosaamista ja kannustaa opiskelijoita valitsemallaan uralla, minkä vuoksi töitä pyydettiin gaalailtaan (Jäppinen 28.11.2012.). Gaalassa nähtiin muun muassa keramiikka- ja lasimuotoilun opiskelijoiden center piece –teoksia sekä vaatetuspuolen opiskelijoiden toteuttamia iltapukuja ELY-keskuksen henkilökunnan yllä.

2.1 Työn tavoitteet

Asiakkaan tarpeen sisäistäminen ja tarpeen täyttäminen onnistuneesti olivat työn tärkeimmät tavoitteet. Tapaamisia järjestettiin pääasiassa suunnitteluvaiheessa, jotta sain kuulla asiakkaan mielipiteitä. Samalla pystyin kehittämään ammattitaitoani asiakaslähtöisessä suunnittelussa. Ajattelin, että pystyn saavuttamaan nämä tavoitteet aikataulutetulla, järjestelmällisellä ja huolellisella työskentelyllä.

Halusin toteuttaa palkinnon, jonka asiakas voi ylpeänä ojentaa kilpailun voittajalle osoituksena siitä, että tämä on ansainnut voiton. Konkreettinen palkinto muistuttaa voittajaa myöhemminkin uurastuksestaan kilpailussa. Palkinnosta toivoin tulevan sellainen, että voittajayritys voi pitää sitä esillä toimipisteessään, jossa se toimisi myös sisustuselementtinä, veistosmaisena palkintona. Tällöin se olisi mahdollisesti myös yrityksen asiakkaiden nähtävillä. Olen valmistumassa muotoilijaksi, jolle tällainen työ on suuri mahdollisuus. Saan tuotua omaa osaamistani esille tyylikkäässä gaalaillassa. Paikalla on monia yrityksiä, jotka saattavat kiinnostua muotoilusta tai kokevat tarvitsevansa palveluita muotoilijalta, joka osaa myös tietyissä rajoissa valmistaa itse lasiesineitä. Sitä kautta yritykset ehkä innostuvat tarjoamaan minulle töitä.

Asiakas ei vaatinut, että palkinnon pitäisi olla lasia. Luontevin valinta minulle kuitenkin oli lasi, koska se on minulle tutuin materiaali. Oli hyvä tilaisuus mitata omat tähän mennessä kertyneet taidot ja tiedot lasin valmistuksesta. Erityisesti lasin uunivalutekniikka, jossa valmistetaan lasimurskasta kipsimuottiin valamalla esine, on minua opiskelujeni aikana kiehtonut eniten. Pyrin suunnitteluprosessissa ideoimaan tällä tekniikalla valmistettavia palkintoja, jotta minulla oli mahdollisuus päästä kehittämään muottiosaamistani sekä lasin valamista uunissa. En kuitenkaan tehnyt tekniikasta rajoittavaa tekijää suunnittelussa, koska halusin toteuttaa palkinnon, johon asiakaskin on tyytyväinen.

2.2 Pohjois-Savon ELY-keskus

Pohjois-Savon ELY-keskus on jaettu kolmeen eri vastuualueeseen. Alueet ovat ympäristö ja luonnonvarat, liikenne ja infrastruktuuri sekä elinkeinot, työvoima, osaaminen ja kulttuuri, joista viimeiseksi mainittu on yksi Golden Gavian yhteistyötahoista. (Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus.)

Elinkeinot, työvoima, osaaminen ja kulttuuri -vastuualue tarjoaa pienille ja keskisuurille yrityksille neuvonta-, koulutus- ja kehittämispalveluja. Neuvonta- ja koulutuspalvelut ovat maksuttomia tai edullisia, koska niihin saadaan julkista rahoitusta muun muassa EU:n rakennerahastosta. ELY-keskuksen tarkoituksena on tukea yritysten perustamista, laajentamista ja kehittämistä esimerkiksi kansainväliseksi liiketoiminnaksi. ELY-keskukselta voi myös hakea rahoitustukea kehittämishankkeisiin. Mikäli on perustamassa uutta yritystä, voi ELY-keskuksen kautta hoitaa rekisteröimiseen liittyvät asiat. Muita saman vastuualueen tehtäviä ovat esimerkiksi kulttuurin ja luovan talouden edistäminen, oppilaitosrakentaminen, maahanmuuttoasiat, kalatalouden edistäminen, ammatillinen koulutus, liikunta- ja nuorisotoimen tehtävät. Kahden muun vastuualueen tehtäviä ovat muun muassa vesivarojen käyttö ja hoito, luonnonsuojelu, liikenneturvallisuus, liikenteen lupa-asiat sekä maanteiden kunnossapito. (Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus.)

2.3 Golden Gavia

Golden Gavia -palvelumalli tukee yrityksiä, jotka haluavat laajentaa liiketoimintaansa kansainväliseksi tai kehittää kansainvälistä toimintaansa. Golden Gaviassa on mukana monia kansainvälistymispalveluja tarjoavia tahoja, kuten Pohjois-Savon ELY-keskus, Savonia-ammattikorkeakoulu, Itä-Suomen Yliopisto ja Kuopio Innovation Oy. (Golden Gavia.)

Golden Gavia, eli Kultainen Kuikka, on uudistanut palveluaan ja tässä kyseisessä kansainvälistymiskilpailussa yritykset saivat ensimmäisinä uuden palveluprosessin mukaista palvelua. Noin vuoden kestänyt kilpailu toimi myös pilottina tälle palvelu-uudistukselle. Kilpailuun otettiin mukaan 12 yritystä. Jokainen yritys asetti itselleen tavoitteet oman kansainvälisen liiketoimen kehittämiseksi. Kilpailuraati valitsi voittajan sen perusteella, kuinka hyvin yritys oli saavuttanut tavoitteensa ja kuinka haastavia tavoitteet olivat yrityksen lähtökohdat huomioiden. Kilpailu huipentui voittajayrityksen julkistamiseen Savosta Maailmalle –tapahtumassa Kuopiossa, jossa voittaja sai Finpron palveluita 10 000 euron arvosta sekä minun suunnitteleman ja valmistaman palkinnon. Tapahtuma järjestettiin tänä vuonna toista kertaa. (Golden Gavia.)

Golden Gavian graafisen ilmeen yksi teemaväreistä on palvelun nimestäkin arvattava kulta. Kulta esiintyy Golden Gavia –logossa (KUVA 1), jossa hopeanvärinen mieshahmo lentää kultaisella kuikalla. Kenties lintu ja mies matkaavat kohti uusia haasteita ja ympäristöjä. Kulta ja hopeaa on käytetty myös muissa graafisissa julkaisuissa, kuten esitteissä ja verkkosivuilla. Golden Gavian nettisivuilla ja esitteissä logo on yhdistetty avaruus -teemaan. Teeman kautta kolmanneksi hallitsevaksi väriksi nousee tumman sininen. Asiakas toivoi, että yhdistäisin palkintoon joitain näistä elementeistä, jotta palkinto on yhdistettävissä Golden Gavian kokonaisuuteen. (Golden Gavia.)

Golden Gavia

Kultainen Kuikka

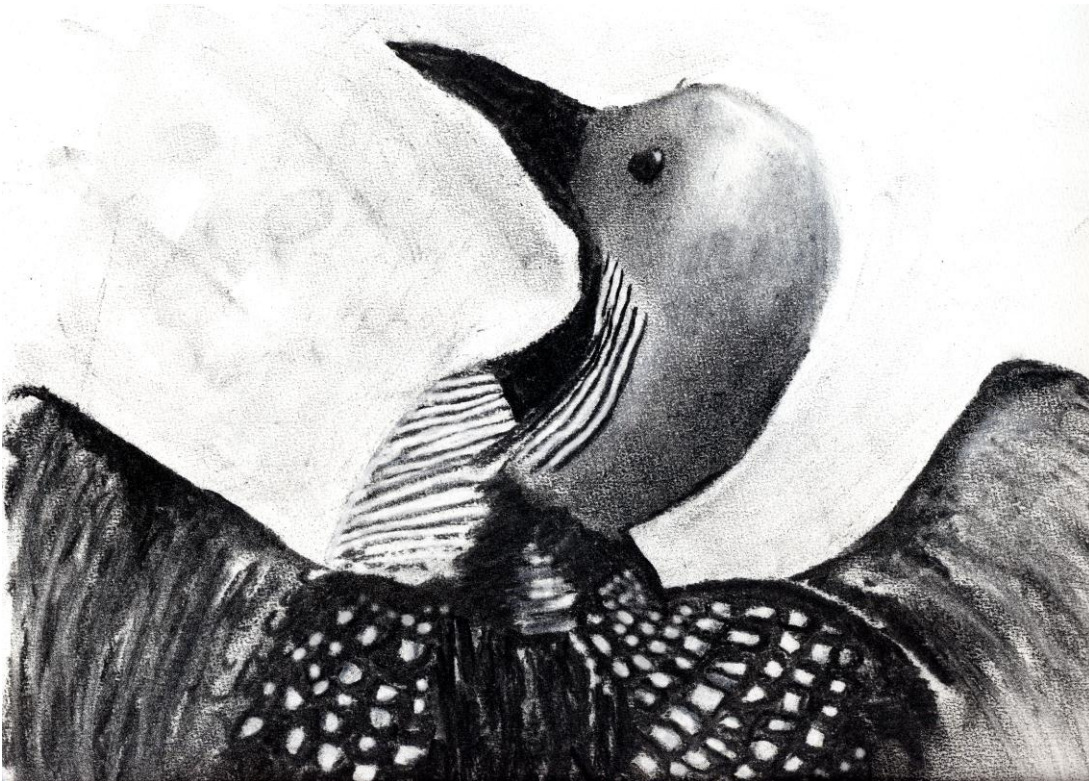
KUVA 1 Golden Gavian logo (Golden Gavia).

2.4 Kuikka (lat. *Gavia Arctica*)

Ideoin palkintoa perehtymällä kuikan ulkonäköön, ääneen ja käyttäytymiseen. Perehtymisen jälkeen ymmärsin myös, miksi palvelu on halunnut verrata asiakkaitaan kuikkaan sen lisäksi, että kuikka on Pohjois-Savon maakuntalintu. Golden Gavian net-

tisivuilla on *Oodi maailmaa näkevälle pohjoissavolaiselle*. Siinä on haluttu kertoa hieman tavanomaisesta poikkeavalla tyyllillä palvelun toiminnasta. Tekstiin on sisällytetty faktatietoa kuikasta ja tätä on verrattu palveluun sekä palvelua saaviin yrityksiin. (Golden Gavia.)

Kuikan latinankielinen nimi on *Gavia Arctica*, josta Golden Gavia –palvelumallille on poimittu nimi. Kuikka on loistava uimari ja sukeltaja. Se pystyy sukeltamaan syvälle, pitkälle ja olemaan sukelluksissa noin viisi minuuttia. Kuikka on kuitenkin huono kävelijä, koska sen jalat sijoittuvat ruumiin peräpäähän. Se pesii aivan vesirajan tuntumaan ja munat ovat vaarassa joutua virran vietäväksi. Golden Gavia kannustaa yrityksiä ottamaan riskejä ja irtaantumaan tutulta pesimisalueeltaan. Kenties yrityksen tuottavampi paikka olisi mukavuusalueen ulkopuolella. Lentäminenkin ei ole kuikalle helppoa. Golden Gavian verkkosivuilla kerrotaan, että he eivät vaadi kansainvälistymisestä haaveilevien yritysten olevan nopealiikkeisimpiä tai parhaimpia ottamaan tuulta alleen valitsemallaan vaikealla tiellä, koska ei kuikkakaan ole. Se tarvitsee 100-200 metrin kiitoradan, ennekuin pääsee lentoon, sillä sen siivet ovat niin lyhyet verrattuna ruumiinpainoon. Sen ruumiinrakenne on virtaviivainen, jota koristavat kauniit, selkeät kuviot. Kaulassa kuikalla on mustavalkoraidallinen kuviointi, josta pidän paljon (KUVA 2). Kuikan siipiä verhoilee mustalla pohjalla valkoiset ruudut, joita myös voi vain ihailta. Erityisesti kuvioinnit viehättivät minua ja mietin niiden yhdistämistä lasiin. (Järvinen 1995, 103-106; Golden Gavia.)

KUVA 2 Piirros kuikasta, jossa näkyy kaulan ja siipien graafinen mustavalkokuviointi.

Halusin löytää luovempia ratkaisuja kuuntelemalla kuikan laulua Internetistä löytyneiltä ääninauhoilta. Piirsin kuulemani perusteella mielestäni ääntä kuvaavia viivoja, joita tulkitsemalla ja yhdistelemällä etsin mielenkiintoisia muotoja. Kuikan huuto, ”kuik-koo”, on nouseva, kauas kantautuva ääni. Piirtämäni viivat olivatkin äkillisesti pystysuoraan nousevia, mutta eivät laskeutuneet laisinkaan. Ajattelin, että palkinnosta voisi tulla korkeuksiin tavoitteleva, mikä kuvastaisi haaveisiin kurkottamista.

2.5 Lasisia palkintoja

Tutustuin opinnäytetyöni alussa olemassa oleviin lasisiin palkintoihin. Lasipalkintojen tarjonta vaikutti minusta kehnolta. Löysin Internetistä monia ulkomaisia yrityksiä, jotka myyvät lasisia palkintoja. Näiden yritysten tarjonnat olivat hyvin samankaltaisia. Pohjoisamerikkalainen Able Recognition Ltd. –nimisen yrityksen Able Trophies & Giftware Ltd. –osasto on palkintojen sekä liikelahjojen jälleenmyyjä, jolla on laaja valikoima erilaisia lasipalkintoja. Tavallisimpia palkintoja olivat lasisilla jalustoilla seisovat tasaiset kirkkaat lasilevyt (KUVA 3). Levyihin asiakas saa haluamansa kaiverruksen, kuten kilpailun ja voittajan nimet, vuosiluvun sekä muita haluamiaan tietoja. Palkinnot ovat helposti, nopeasti ja halvalla massatuotannolla valmistettuja kappaleita, joissa ei ole käytetty paljoa luovuutta. Omanlaisen ilmeen tällaiseen pelkistettyyn palkintoon saa kilpailun tai yrityksen logolla ja fonteilla. (Able Recognition Ltd..)

KUVA 3 Perinteikäs lasilevyistä valmistettu palkinto, *Dunbarton Star Award* (Able Recognition Ltd.).

Palkinnoiksi annetaan myös käyttöesineiksi soveltuvia lasituotteita. Tällaisia ovat esimerkiksi kristallivaasit ja lasilautaset, joihin asiakas teetättää halutun kaiverruksen. Lasisesta pokaalista (KUVA 4) hehkui mielestäni ajatus suuren urheilukilpailun voittajasta. Pokaalin päässä oleva pallo kuvastaa golfpalloa, johon katse kiinnittyy nopeasti. Tiettyyn lajiin suunniteltuja palkintoja löytyi useita, kuten lasinen jalkapallo (KUVA 5). Hieman erikoisempien palkintojen halutaan selvästi viestivän ilman selityksiä, mistä hyvästä ne ovat saatuja. (Able Recognition Ltd..)

KUVAT 4 JA 5 Urheilukilpailuihin suunniteltuja palkintoja. Vasemmalla *Halifax Trophy and Lid* ja oikealla *Ball on Tall Marble - Soccer Ball*. (Able Recognition Ltd..)

Taidelasia, koruja, vaatteita ja keramiikkaa suunnitteleva Ritva-Liisa Pohjalainen on suunnitellut muutamia lasipalkintoja yhteistyössä lasinpuhaltajien kanssa. Hän suunnitteli palkinnot Excellence Finland –kehitysohjelmaan (KUVA 6 sivu 13), jossa menestykseen tähtääviä organisaatiota palkittiin sekä Innovaatiopalkinnon (KUVA 7 sivu 13) (Laatukeskus Excellence Finland). Teokset ovat kuumasta lasista valmistettuja palkintoja. Molempiin on yhdistetty palkinnolle tyypillinen erillinen jalusta, joihin myöhemmin kiinnitettiin kaiverretut hopealaatat. Kaiverrukset olivat yritysten logot sekä palkintojen saajien nimet. Näissä palkinnoissa on tuotu esiin taiteellisempaa näkemystä perinteisiin pokaaleihin verrattuna. Pohjalainen on pohtinut syvällisemmin aiheita, joita varten hän on palkinnot suunnitellut. Kolmas Pohjalaisen suunnittelema palkinto (KUVA 8 sivu 13) on Tanssii tähtien kanssa –TV formaatin voittajille osoitettu palkinto. Tämä uniikki taidelasipalkinto on helpommin yhdistettävissä aiheeseen, eli tanssiin kuin edelliset palkinnot. Palkinto muistuttaa pikaria, jonka sääriosana on ballerina. (Pohjalainen 26.11.2012; Ritva-Liisa Pohjalainen.)

KUVAT 6 JA 7 Vasemmalla Ritva-Liisa Pohjalaisen suunnittelema Excellence Finland –palkinto ja oikealla Innovaatio -palkinto (Ritva-Liisa Pohjalainen 2011).

KUVA 8 Ritva-Liisa Pohjalaisen suunnittelema palkinto Tanssii tähtien kanssa –kilpailun voittajille (Ritva-Liisa Pohjalainen 2011).

Etsintöjeni perusteella en usko, että palkinnolle on olemassa kriteereitä, millainen sen täytyy olla. Luulen, että on jumiuduttu perinteisiin pokaaleihin ja laattoihin, koska niitä on helposti ja edullisesti saatavilla. Ne ovat helposti yhdistettävissä palkitsemiseen, koska sellaisia on totuttu näkemään. Pienellä vaivalla palkintoihin voi teetättää haluamallaan tekstillä kaiverretun laatan, mikä ei mielestäni tee palkinnosta vielä yksilöllistä. Markkinoilla olevat lasiset palkinnot ovat kuitenkin mielestäni parempi vaihtoehto, kuin muoviset pokaalit, joita esimerkiksi urheilukilpailuissa ojennetaan voittajille.

Palkinnoissa ei käytetä paljoa väriä. Väri lasit ovat kalliimpia kuin kirkas lasi, mikä saattaa olla syynä niiden vähäiseen tarjontaan. Kirkas lasi sopii myös kaikkiin sisustustyyliin. Palkintojen valmistukseen käytetään lähinnä tasolasitekniikoita tai kuumen lasin puhallustekniikoita. Tasolasitekniikka yksinkertaisuudessaan tarkoittaa sitä, että lasilevystä leikataan paloja, jotka sulatetaan lasin sulatusuunissa yhteen. Näitä tekniikoita on mahdollista käyttää ilman muotteja. Siinä säästyy aikaa, kun ei tarvitse valmistaa ensin esimerkiksi keraamista taivutusmuottia tasolasitöille tai puista puhallusmuottia kuumalle lasille. Palkintojen valmistuksessa yritetään ilmeisesti säästää kuluissa.

3 PALKINNON SUUNNITTELU

Ajatukseni oli alusta lähtien, että en halua suunnitella mitään perinteistä laattamaista palkintoa. Halusin sen olevan näyttävämpi, omanlaisensa ja enemmän taideteoksen kaltainen. Myös perinteisen lintupatsaan tekeminen ei houkutellut tai inspiroinut minua. Halusin toteuttaa palkinnon, jossa myös oma muotoilullinen tyylini näkyy. Pidän selkeistä muodoista ja linjoista. Liiallinen koristelu, kiemurtelevat koukerot ja monien eri värien yhdistäminen yhdessä työssä ovat minulle liikaa. Omissa töissäni päädyn usein käyttämään yhtä tai kahta väriä, jotka mukailevat ja korostavat yksinkertaisia jopa pelkistettyjä muotoja. Minimalismia en mielestäni ole saavuttanut aikaisemmissa töissäni, mutta kyseinen suuntaus muotoilussa minua miellyttää.

3.1 Ideointia asiakastapaamisen perusteella

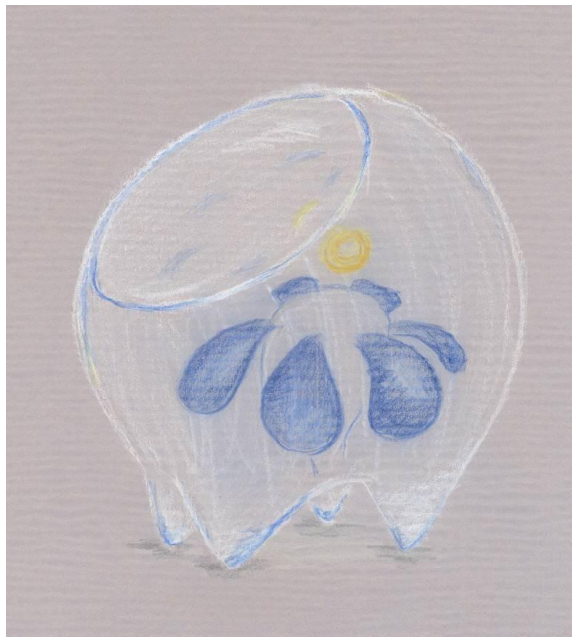
Asiakastapaamiset olivat Pohjois-Savon ELY-keskuksen elinkeinot, työvoima, osaaminen ja kulttuuri –vastuualueen toimipaikassa Viestikadulla Kuopiossa. Tapaamisia oli yhteensä neljä, joissa kaikissa keskustelimme palkinnosta ja työn etenemisestä. Jokaiseen tapaamiseen vein jotain uutta eli esittelin aikaansaannoksiani ja ajatuksiani palkinnosta. Halusin pitää asiakkaani tiiviisti mukana suunnitteluvaiheessa, jotta asiakas olisi tyytyväinen lopputulokseen.

Ensimmäisessä tapaamisessa keskustelimme asiakkaani kanssa yleisesti Golden Gaviasta ja toimeksiannosta. Sain tarkempaa tietoa, millaisesta palvelusta, kilpailusta ja gaalaillasta oli kysymys. Asiakas vahvisti toiveitaan, eli kuikan ja värien yhdistymisestä palkintoon. Lisäksi asiakkaalle oli tärkeää, että palkinto on helppo ojentaa ja vastaanottaa. Palkinnonjakotilaisuudessa ojennetaan yleensä myös kukkia ja kunniakirja palkinnon lisäksi. Oli siis mietittävä, kuinka palkinnosta saa tukevan otteen, ja kuinka paljon se voi painaa, jotta sitä voi käsitellä yhdelläkin kädellä. Keskustelun jälkeen piirsin lisää luonnoksia.

Osassa luonnoksista olin miettinyt paperipainotekniikalla kuumasta lasista valmistettavia teoksia. Paperipainotekniikalla tehdään yleensä värillisestä lasista kuvioita kirkkaan lasin lisään. Tällaiset esineet ovat täyttä lasia ja painavia. Luonnoksissani yhdistelin muun muassa kuikan mustavalkoraidallista höyhenpukua kirkkaaseen lasiin (KUVA 9). Tein rohkeasti piirroksia myös palkinnoista, joissa ei ollut minkäänlaista viittausta lintuun, jotta en jumittunut työn luovimmassa vaiheessa. Tällaisia olivat esimerkiksi Golden Gavian avaruus –teemaan liittyvät luonnokset (KUVA 10). Valikoin seuraavaa asiakastapaamista varten muutamia ideoita, joista tein selkeät piirrokset.

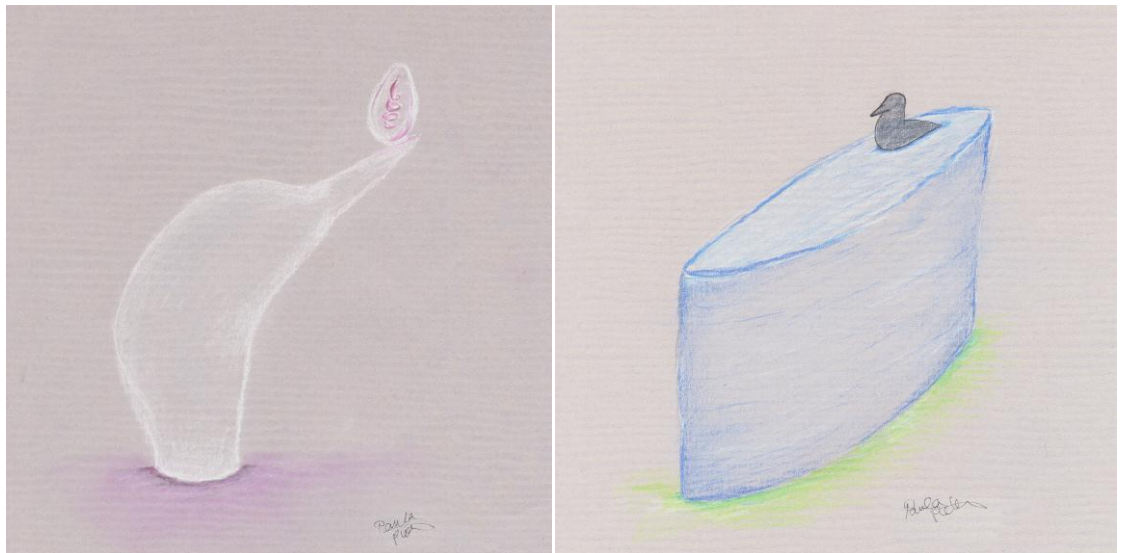
KUVA 9 Luonnos paperipainotekniikalla valmistettavasta palkinnosta.

KUVA 10 Lasipalkintoluonnos avaruus –teemasta.

3.2 Suunnittelu etenee asiakastapaamisen myötä

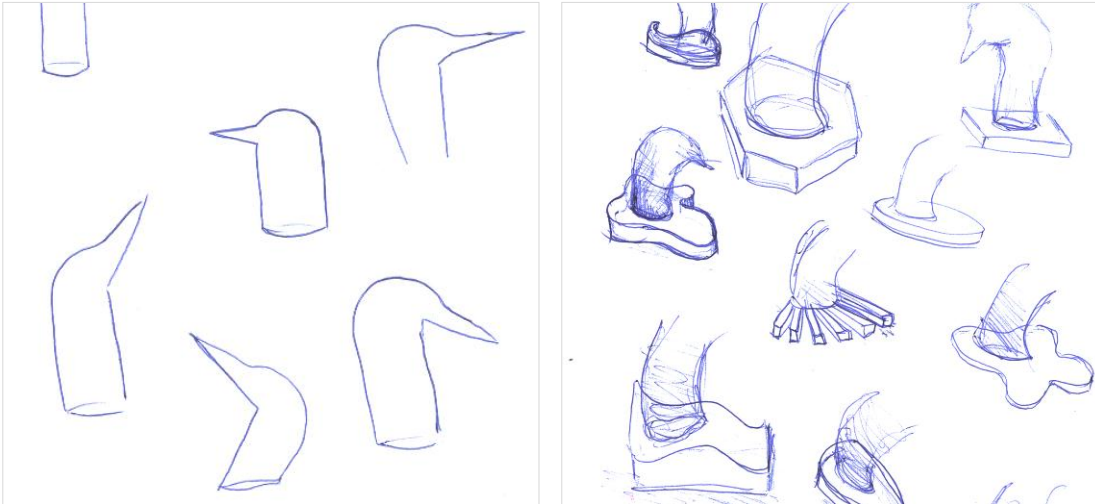
Seuraavaan tapaamiseen vein mukamani luonnoksia. Näytin luonnoksia ja kuvailin sanoin jokaista yksi kerrallaan, jotta syvemmät ajatukseni ideoista välittyivät myös asiakkaalle. Asiakas tuntui olevan hyvin kiinnostunut ja mielissään ideoistani. Asiakkaalle nousi melko nopeasti kaksi suosikkia luonnosten joukosta. Molemmissa luonnoksissa oli kuikka. Keskustelun edetessä huomasin, että vaikka ensimmäisessä tapaamisessa asiakas oli painottanut, että palkinnon ei tarvitse esittää lintua, hän halusi kuikan palkintoon. Päätimme yhdessä, että työstän kuikan päätä esittävää ideaa (KUVA 11) eteenpäin ja mahdollisesti yhdistäisin siihen vedenpintaa kuvastavaa mallia (KUVA 12). Kuvassa 11 näkyvä muna, joka kuvasti uuden alkua, jäi heti pois. Se oli leikittelevä ajatus kuikasta, joka kannatteli arvokasta tulevaisuutta nokallaan. Sen toteutus olisi kuitenkin ollut hankalaa ja myös palkinnon käsittelyn kannalta se olisi ollut epäkäytännöllinen.

KUVAT 11 ja 12 Asiakkaalle mieluisimmat ideat. Vasemmalla kuikan pää ja oikealla lampi, jossa uiskentelee pieni kuikka. Molemmat umpinaista lasia.

Tapaamisen jälkeen aloin kehittää palkintoa eteenpäin miettien lopullista muotoa, tarkempaa kokoa, yksityiskohtia, värejä ja kuinka saisin liitettyä teokseen luonnosta vahvemmin oman tyylini. Tein luonnoksia erimallisista päistä (KUVA 13 sivu 18). Koikeilin kulmikkaita sekä orgaanisia muotoja ja vaihtelin pään asentoa. Halusin tehdä palkinnosta järeämmän ja mahtipontisemman, kuin miltä se hempeässä luonnoksessa näytti. Ideassani palkinnon paino sijoittui ylös, kuikan päähän. Siksi oli tärkeää miettiä, minkälainen oli tukeva jalusta palkinnolle (KUVA 14 sivu 18). Jalustaan täytyi jättää myös tilaa kaiverretulle laatalle, jonka asiakas halusi kiinnitettävän palkintoon.

Yleinen kuution mallinen jalusta ei mielestäni sopinut tavoittelemani veistosmaisen palkinnon kokonaisuuteen. Siihen olisi ollut myös vaikea sommitella veden pinta, eikä painon jakautumisen kannalta sellainen olisi pitänyt palkintoa pystyssä. Päätin, että teen hahmomalleja, joissa kokeilin myös erilaisia jalustamalleja. Tein malleja useamman, koska luonnoksistani en osannut valita selkeästi parasta. Jalustan suunnittelu jäi hieman kuikan varjoon, koska halusin keskittyä pään onnistuneeseen muotoiluun.

KUVAT 13 ja 14 Luonnoksia kuikan päästä ja palkinnon jalustasta.

Valitsin palkinnon valmistusmenetelmäksi lasin uunivalutekniikan. Tähän valintaan vaikutti se, että valua varten valmistetaan kipsimuotti ja muottia varten malline, johon voi käsin veistää pieniäkin yksityiskohtia. Lisäksi tekniikka mahdollisti yhtenäisen kappaleen valmistamisen, missä jalusta ja kuikka ovat kiinteästi yhdessä. Suunnittelemani kuikan pää ei ollut muodoltaan päästävä. Muoto määräsi sen, että palkinnosta oli tehtävä punavahamallinen. Vaha mahdollisti yksiosaisen, umpinaisen muotin valamisen. Lasin uunivalutekniikasta kerrotaan enemmän tämän raportin luvussa 4.

Tekniikan valintaan vaikutti myös oma kiinnostukseni. Halusin kehittää muottiosaimistani ja tutustua punavahan työstämiseen, vaikka myös palkinnon valmistus kuumasta lasista viehätti minua. Sillä tekniikalla palkinnosta olisi saanut kirkkaan. Tässä tapauksessa olisi todennäköisesti jouduttu valmistamaan kuikka ja jalusta irrallisina toisistaan ja liimaamaan lopulta yhteen. Kahden lasikappaleen liimaaminen toisiinsa tuntui minusta jopa halpamaiselta. En myöskään luota liimauksiin, vaikka markkinoilla on hyvinkin pitäviä liimoja lasia varten. Lisäksi en olisi pystynyt valmistamaan palkintoa ainakaan kokonaan itse kuumasta lasista, koska taitoni eivät olisi siihen riittäneet. Minulla ei olisi ollut tarpeeksi aikaa harjoitella tekniikkaa niin, että olisin itse ollut tyytyväinen lopputulokseen.

3.3 Koekuutiot ja hahmomallit

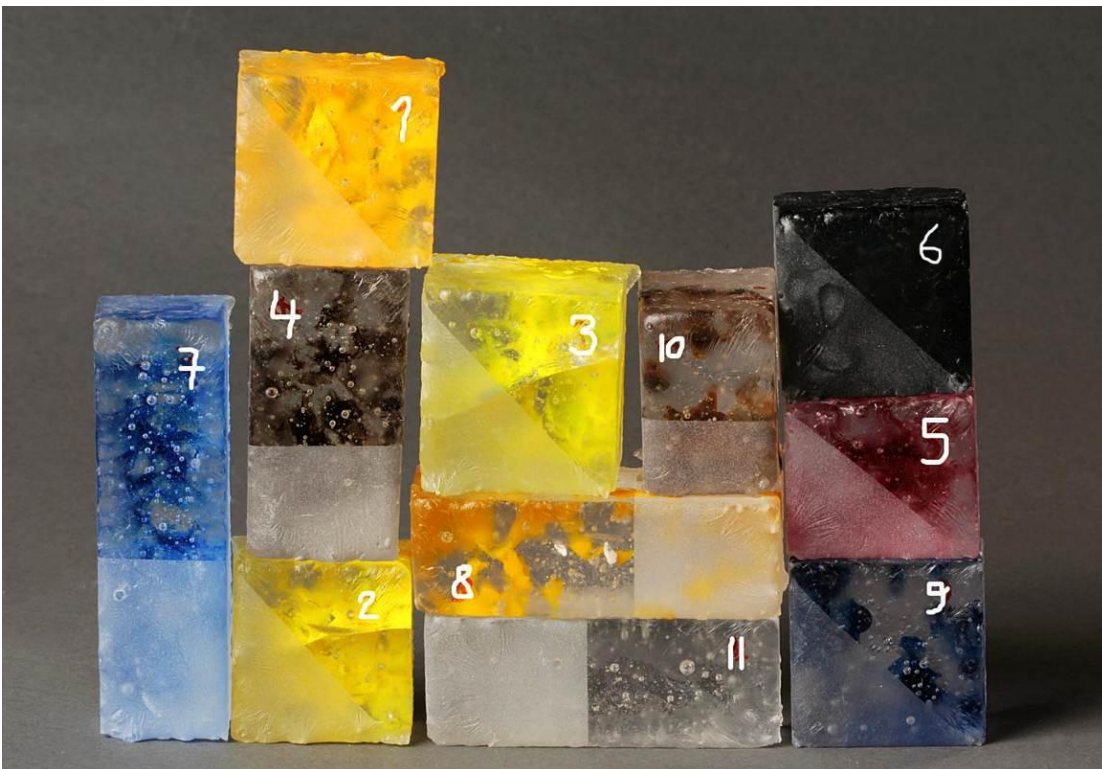
Halusin palkintokuikkaan kirkkaan lasin lisäksi väriä. Värillä sai muuten yksinkertaiseen muotoon vaihtelua ja näyttävyyttä. Asiakkaan toiveen mukaan tein värikokeiluja pääasiassa sinisen ja keltaisen eri sävyistä, koska tumman sininen ja kulta ovat Golden Gavian graafisessa ilmeessä käytettyjä värejä. Rakensin uuniin uunilevyistä tehtyjen rajoittimien avulla muottikehikkoja. Kehikkoihin laitoin pestyä kirkasta lasimurskaa ja saksalaisia lasijauhevärejä. Sulatin lasit kuutioiksi uunissa (KUVA 15) käyttäen pienille uunivaluille soveltuvaa uuniohjelmaa (liite 1).

KUVA 15 Sulatetut koekuutiot uuniin rakennettujen kehikkojen sisällä.

Kuutioiden valaminen onnistui hyvin ilman muotteja. Joissakin kuutioissa värit eivät olleet sulautuneet tasaisesti, vaan ne olivat jääneet irrallisiksi muruiksi. Syyksi tähän arvelin, että jauheväriä oli liian vähän verrattuna kuutioiden kokoon tai jauheiden rae-
koko oli liian suuri. Sain kuitenkin hyvät tulokset siitä, miltä värit näyttivät kirkkaan lasin kanssa. Hiekkapuhalsin kuutioiden toiset päät, jotta näin, voisiko hiekkapuhaltuksella saada värit näyttämään tasaisemmalta kirkkaan lasin sisällä. Lisäksi hiekkapuhaltamalla lasin pinnan sai tasaiseksi. Kuutioiden epätasaisuudet johtuivat pääasiassa lasin pintaan nousseista ilmakuplista ja rajoittimista kopioituneista säröistä. Ajatukseni tasaisemmista väreistä toimi, mutta värit eivät näyttäneet enää niin voimakailta. Päätin, että en hiekkapuhalla lopullista työtä, ellei sen muotti halkeile. Mikäli muottiin tulee halkeamia, pääsee lasi valumaan halkeamista ja esineen pintaan jää nauhamaisia, ohuita juovia. Silloin juovat täytyy poistaa ja mahdollisesti viimeistellä koko palkinto hiekkapuhaltamalla.

Kuutioiden avulla oli helppo päättää, mitä väriä halusin käyttää lopullisessa palkinnossa. Mielestäni paras väri oli Turquoise blue (KUVA 16 numero 9), jonka raekoko oli K3. Väriässä oli syvyyttä ja se vastasi eniten Golden Gavian sinistä sävyä. Samasta sinisestä (KUVA 16 numero 7) kokeilin myös jauhetta (karkeus >0,5 mm). Se oli keveämpi, mutta mielestäni liian vaalea, enemmän taivaan sinisen värinen. Keltaiset, kuten Brilliant yellow (KUVA 16 numero 3) sekä Honey yellow (KUVA 16 numero 8) eivät mielestäni vastanneet ollenkaan kultaa. Eivät myöskään Old gold (KUVA 16 numero 4) tai Gold topaz (KUVA 16 numero 10) vastanneet käsityksiäni kullan sävyistä.

KUVA 16 Lasimurskasta ja jauheväreistä sulatettuja koekuutioita numeroituina.

Päädyin siis kokeilemaan pienissä hahmomalleissa sinisiä värejä, jotka näyttivät myös kauniilta valon heijastuessa niihin. Keltaisia en halunnut yhdistää työhön ollenkaan. Pelkällä sinisellä oli mahdollista saada harmoninen ja rauhallinen tunnelma veistokseen. Lisäksi sen kontrasti kirkkaan lasin kanssa viehätti minua.

Tein asiakkaan kanssa valitusta palkintoideasta neljä erilaista variaatiota. Variaatiot toteutin pieninä 7-10 cm korkeina hahmomalleina lasista. Niitä varten valmistin punavahasta mallineet pienille kuikkapalkinnoille ja valoin niistä kipsi-molokiittimuotit. En ollut aiemmin tehnyt mallineita vahasta, joten senkin vuoksi halusin perehtyä materiaaliin ja sen työstämiseen jo ennen varsinaisen palkinnon toteutusta. Siten pystyin

myös arvioimaan, kuinka kauan minulla kuluu aikaa vahan työstämiseen ja huomioimaan sen omassa aikataulussani. Muotit täytin lasimurskalla sekä jauheväreillä ja sulatin ne uunissa. Käyttämäni uuniohjelma on liitteessä 1.

Ensimmäinen malli (KUVA 17) vastasi eniten asiakkaani kanssa valittua luonnosta. Siinä käytin kirkasta lasimurskaa sekä sinistä jauheväriä. Se näytti minusta liian tavaliselta ja siinä ei ollut kaipaamaani särmikkyyttä. Mallin jalusta vastasi eniten sitä, mitä halusin lopulliseen palkintoon yhdistää. Se tuntui vakaalta ja tukevan palkintoa hyvin tekemättä kokonaisuudesta liian massiivista. Toinen malli (KUVA 18) oli hieman tyylielämpinen versio. Sen värikyseen käytin tumman sinistä, joka oli koekuutioiden väreistä mielestäni kaunein ja vastasi eniten Golden Gavian sinistä väriä. Tämä vaihtoehto oli mielestäni paras, koska siinä oli muotojen vaihtelua ja pieniä lähes huomaamattomia juovamaisia yksityiskohtia kaulassa.

KUVA 17 Ensimmäinen hahmomalli.

KUVA 18 Toinen hahmomalli.

Kolmas malli (KUVA 19 sivu 22) oli kulmikas kuikan pää. Sen valamiseen käytin ainoastaan kirkasta murskaa. Tässä mallissa oli mielestäni särmikkyyttä liikaakin. Se oli menettänyt kuikan sulavalinjaisuuden, enkä osannut yhdistää sitä enää itsekään kyseiseen lintuun. Olin kokeillut siihen perinteistä kuutiojalustaa, joka ei sopinut tavoittelemaani veistosmaiseen palkintoon. Neljäs malli (KUVA 20 sivu 22) oli täysin erilainen muihin malleihin verrattuna, mutta halusin nähdä yhden erilaisen idean konkreettisenä pienoismallina. Lopputulos muistuttikin enemmän joutsenta, eikä se olisi todellisessa koossa pysynyt todennäköisesti edes pystyssä. Neljännessä mallissa käytin kirkasta ja harmaata lasimurskaa.

KUVA 19 Kolmas hahmomalli.

KUVA 20 Neljäs hahmomalli.

3.4 Palkinnon lopullinen muoto varmistuu asiakastapaamisessa

Kolmanteen tapaamiseen vein asiakkaalleni nähtäväksi neljä pientä kuikkapalkintoa sekä punavahamallineen palkinnosta. Mallineen olin tehnyt itselleni mieluisimmasta variaatiosta. Mallineen avulla halusin havainnollistaa palkinnon todellisen koon. En tehnyt palkinnosta prototyyppiä jostain toisesta materiaalista, kuten savesta, koska halusin nopeuttaa valmistusprosessia tiukan aikataulun vuoksi. Vahamallinetta pystyin jatkamaan, kun asiakas oli hyväksynyt sen. Asiakas oli innoissaan palkinnosta ja piti eniten samasta variaatiosta kuin minäkin. Nopeassa tapaamisessa asiakas kannusti jatkamaan valitsemani variaation työstämistä valmiiseen palkintoon asti.

Tapaaminen sujui paremmin, kuin osasin odottaa. Tällä kertaa jännitin kaikista eniten, sillä olin kehittänyt valittua ideaa mielestäni erilaiseen suuntaan. Luonnoksen sulavalinjaisesta kuikasta oli tullut jyrkempi, voimakastahtoisemman oloinen vahamalline. Mielestäni se kuvastikin paremmin kilpailua, jossa pyritään pois tutusta ympäristöstä kansainvälisille vesille. Olin saanut mallineeseen myös omaa tyyliäni. Siinä oli selkeitä linjoja eikä se ollut liian kaunisteltu.

Kuikan kaulasta tein niin paksun, että siitä saa tukevan otteen. Ajatus, että kuikkaa puristetaan kaulasta, oli mielestäni hieman kyseenalainen, mutta huvittava. Palkinnosta oli tulossa painava. Lisäksi siihen oli tulossa kapea nokka, joten kaulasta tukeminen oli paras mahdollisuus palkinnon käsittelemiseen. Jalustasta suunnittelin hieman leveämmän ja pidemmän kuin kuikka, jotta siitäkin olisi hyvä kantaa palkintoa. Palkinnon kokoa mietin punnitsemalla erilaisia lasiesineitä, joita löysin koulumme lasistudiolta. Mielestäni 3 kg oli paino, jota pystyi vielä käsittelemään yhdelläkin kädellä. Painon mukaan yritin määrittää palkinnolle mitat. Mittoja oli vaikea määrittää, koska käyttämäni punavaha painoi paljon vähemmän kuin lasi. Lopullisen palkinnon korkein kohta oli 23,5 cm, levein kohta 12,5 cm ja pituus 19,5 cm (KUVA 21). Mallinetta tehdessäni mietin, kuinka haluaisin sinisen värin sijoittuvan palkintoon. Mielestäni olisi ollut liian ilmiselvää, jos vettä kuvasta jalusta olisi ollut sininen. Väriäinen jalusta olisi voinut tehdä palkinnosta myös todella raskaan näköisen. Halusin värin palkinnon keskikohtaan, josta se myös heijastuisi palkinnon muihin osiin.

KUVA 21 Piirros palkinnon mitoista sekä suunnitelma sinisen värin sijoittumisesta kuikan kaulaan.

4 PALKINNON VALMISTUS

4.1 Punavahamallineen työstö

Toteutin palkinnon mallineen (KUVA 22) punavahasta, koska suunnittelemassani palkinnossa oli päästämättömiä muotoja. Punavaha on oiva materiaali mallineiden tekoon, mikäli halutussa esineessä on vaikeita muotoja tai esineeseen halutaan tarkkoja yksityiskohtia. Aloitin mallineen teon pehmentämällä punavahaa lämpimässä vedessä, jotta sitä pystyi helposti työstämään käsin. Punavaha kovettui nopeasti huoneenlämmössä, joten sitä täytyi välillä lämmittää työskentelyn edetessä. Kovettunut vaha oli helppo veistää veitsellä. Viimeistelyvaiheessa kovetin vaha välillä kylmässä vedessä, koska vaha lämpeni käsissä enkä halunnut sormenjälkiä työn pintaan. Jämäkkään vahaan pystyin tekemään helposti yksityiskohtia ja pinnan viimeistely siklillä silottamalla onnistui hyvin.

KUVAT 22 JA 23 Työstövaiheessa oleva punavahamalline palkinnosta sekä myöhemmin tehdyt yksityiskohdat.

Vahan työstäminen vei paljon aikaa. Se oli myös työn tärkein vaihe, sillä vahaan täytyi saada tarkkaan halutun palkinnon muodot ja yksityiskohdat (KUVA 23). Jokainen muoto, sormenjälki ja epätasaisuus siirtyvät kipsi-molokiittimuotin sisäpinnalle ja siitä edelleen lopulliseen valettuun lasiteokseen. Punavahamallinetta muotoillessani löysin palkintoon sen lopullisen muodon, koon sekä jalustan.

4.2 Kipsi-molokiittimuotin valmistus

Kun punavahamalline oli valmis, pystyin aloittamaan muotin valmistuksen. Ennen muotin valamista täytyi miettiä muottiseinämän paksuus. Liian ohut seinämä voi helposti rikkoutua, mutta ei ollut järkevää tehdä liian paksua seinää, koska muotista oli tulossa muutenkin todella painava palkinnon koosta johtuen. Mikäli seinät halkeavat uunissa valun aikana, voi kuuma lasi valua ulos muotista uunin pohjalle. Olin aiemmin opintojeni aikana tehnyt useita pienempiä kipsimuotteja valuja varten, joten minulla oli käsitys, kuinka paksu seinämä tässä tapauksessa oli sopiva. Päädyin 7 cm seinämäpaksuuteen, koska kyseessä oli suurehko esine. Mallineen yläpuolelle jätin 3,5 cm paksuuden, koska siellä oli vain kapeneva nokka. Vahamallineen alle tein savesta lisäosan, jotta muottiin jäi lasimurskaa varten täyttövara. Nokasta tein pöytäpintaan johtavan lisäosan vahasta, jotta muottiin jäi ilma-aukko (KUVA 24). Aukon tarkoituksena oli varmistaa, että lasia menee sulatuksen aikana myös nokan kärkeen. Sopivat rajoittimet ja pöytäpinnan, jolle muotin valoin, käsittelin erotusaineella. Kiinnitin rajoittimet toisiinsa hyvin ruuvipuristimilla ja painelin savea tukkimaan mahdolliset vuotokohdat rajoittimien ulkopuolelta.

KUVA 24 Ilma-aukko ja muotin täyttöaukon savimalline kiinnitettynä punavahamallineeseen.

Sijoitin vahamallineen puisten rajoittimien muodostaman neliön sisään (KUVA 25). Mallineen ja rajoittimien väliin laitoin vielä kanaverkkoa, joka tuki muottia myöhemmin lasin sulatuksen aikana. Laskin tulevan muotin tilavuuden, jotta osasin sekoittaa oikean määrän kipsi-molokiittiseosta. Muotin valmistin suhteella 1 vettä : 1,4 kuiva-aineita (Kekäläinen 1992, 41). Kyseistä suhdetta olin käyttänyt aiemmissakin muottitoissani onnistuneesti. Laskin tarvittavan määrän vettä kertomalla muotin tilavuuden $23,04 \text{ m}^3$ veden luvulla 0,7. Tulokseksi sain noin 16,13 kg vettä. Veden määrän kerroin kuiva-aineiden suhdeluvulla, eli $16,13 \text{ kg} \times 1,4$. Tulokseksi sain noin 22,58 kg kuiva-aineita. Kuiva-aineiden määrän jaoin vielä kahdella, koska käytin muotin kuiva-aineina $\frac{1}{2}$ kovaa Primodur 100 –kipsiä sekä $\frac{1}{2}$ 200 mesh molokiittia. Näin sain muotista kestävämmän.

KUVA 25 Punavahamalline rajoittimien keskellä ja ympäröitynä kanaverkolla.

4.3 Punavahamallineen höyrystys muotista

Valun jälkeen poistin kipsimuotin suuaukolta ensin saven käsin. Sen jälkeen poistin punavahamallineen muotista vesihöyryllä. Vahan poistaminen oli tehtävä heti, kun kipsi oli kovettunut, mutta vielä märkä. Kipsi kärsii, jos se ehtii kuivua ja kostuu uudestaan. Jos olisin antanut muotin kuivua ja sen jälkeen höyrystänyt vahan pois, olisi muotti saattanut rikkoutua. Asetin noin 30 kg painavan muotin opiskelutovereideni avustuksella kiehuvan vesikattilan päälle muotin suuaukko alaspäin (KUVA 26). Näin vesihöyry pääsi sulattamaan vaha ja vaha valui kattilaan.

KUVA 26 Kipsimuotti kiehuvan vesikattilan päällä, jotta punavaha sulii pois muotin sisältä.

Vaha poistui muotista nopeasti. Se valui kattilaan noin tunnissa, mikä yllätti minut. Pienten hahmomallien kanssa aikaa kului useampia tunteja. Nopeaan tyhjenemiseen vaikutti varmasti sylinterimäinen muoto, eikä palkinnon muodossa muutenkaan ollut jyrkkiä kulmia. Lisäksi suurehko määrä vaha keräsi itseensä enemmän lämpöä ja sulii sen vuoksi nopeammin. Ainoastaan kuikan nokasta lähtevä ilma-aukko vei enemmän aikaa. Ilma-aukko oli kapea ja pitkä, joten sinne vesihöyryn pääsy oli hankalampaa. Nopeutin ilma-aukon tyhjenemistä kaapimalla vaha rautalangasta tehdyllä koukulla. Höyrystämisen jälkeen muotti nostettiin kuivuriin kuivumaan viideksi päiväksi.

4.4 Lasin uunivalu

Kipsimuotti oli ehtinyt kuivua hyvin viidessä päivässä, minkä jälkeen pääsin valmistelemaan lasin uunivalua. Uunivalua varten minun täytyi mitata muottikammion tilavuus, jotta pystyin täyttämään sen oikealla määrällä lasimurskaa. Lasin tilavuus kutistuu noin 30 % sintraantuessaan, joten lasimurskaa varten tekemäni täyttövara muottiin oli välttämätön. Mittasin tarvittavan määrän lasia kaatamalla vettä muottikammioon. Veden määrästä pystyin laskemaan tarvittavan lasin määrän. Vettä mahtui muottiin 1,48 kg, jonka kerroin lasinominaispainolla $2,5 \text{ g/cm}^3$ ja tulokseksi sain 3,7 kg lasia. (Väisänen 2012.)

Täytin muottikammion pestyllä lasimurskalla, josta olin poistanut raudan magneetilla. Käytin työhön kirkasta, melko suurikokoista lasimurskaa, koska halusin palkinnosta mahdollisimman kirkkaan. Suuremmalla raekolla tehdystä teoksesta saa kirkkaamman ja pienemmällä raekolla taas himmeämmän. Palkinnon kapeimpaan kohtaan, eli kuikan nokkaan, laitoin pienempää murskaa, koska halusin varmistaa, että sekin täyttyy kunnolla lasista. Värilliseksi lasiksi olin valinnut jo koekuutioiden perusteella tumman, Turquoise blue –nimisen värin (raekoko K3). Halusin väriä vain osaan työstä, joten sirottelin väriä 2 cm paksuudelta kuikan kaulan alareunasta päätä kohden. Kun lasi lähtisi sulamaan, värillinen lasi valuisi alaspäin. Toiveenani oli, että vain kaulasta tulisi sinisävyinen. Laskin muotin lasistudion arkku-uuniin ja tuin muotin tiilillä ja uunilevyillä (KUVA 27). Tukien tarkoitus oli estää lasin valumista uunin pohjalle, mikäli muotti olisi haljennut pahasti. Lisäksi tuet estivät lämpöä karkaamasta muotin seinien läpi, joten lämpö pysyi tasaisemmin muotin sisällä.

KUVA 27 Lasin valumuotti täytettynä lasimurskalla ja lastattuna sulatusuuniin.

Käytin työssäni Johanna Väisäsen (2012) opinnäytetyössään käyttämää uuniohjelmaa lasiselle norsuveistokselle. Päädyin käyttämään kyseistä ohjelmaa, koska se soveltui palkinnon koolle. Ohjelma alkoi hitaalla lämpötilan nousulla, jonka aikana varmistin, että muotti oli täysin kuiva. Tämän vaiheen aikana uunissa ei ollut tulppia ja tuuletin uunia nostamalla sen kantta, jotta mahdolliset vesihöyryt pääsivät uunista ulos eivätkä uunin lämpövastukset rikkoutuisi. Ensimmäisen vaiheen jälkeen lämpötila jatkoi edelleen hitaasti nousua 490 asteeseen, jossa haudutusaika oli 80 minuuttia. Seuraavassa vaiheessa lämpötila nousi mahdollisimman nopeasti huippulämpötilaan, eli 845 °C. Huippulämpötilassa työ hautui seitsemän tuntia. Muutin Väisäsen ohjelmasta vain ylemmän jäähdytyslämpötilan. Nostin lämpötilan 490 asteesta 500 °C:een ollakseni varma, että lasin jäähdytys alkaa ajoissa. Ohjelma jatkui vielä parilla vaiheella, edelleen hitaalla jäähdytyksellä ja pitkillä haudutuksilla. Näin varmistin, että lasin lämpötilaerot ehtivät tasaantua eikä valmiiseen esineeseen jää jännityksiä. Lasisissa olevat jännitykset saattavat rikkoa valmiin esineen. Uuniohjelma löytyy liitteestä 1.

4.5 Palkinnon viimeistely

Uuniohjelma kesti noin neljä päivää, minkä jälkeen avasin uunin ja nostin muotin pois. Jotta sain palkinnon ulos muotista, täytyi muotti rikkoa. Kastelin muotin vedellä, mikä haurastutti sitä ja hajottaminen oli helpompaa. Tämä vaihe oli tehtävä varovaisesti vahingoittamatta lasia. Sain palkinnon ehjänä ulos muotista ja harjasin sen puhtaaksi kauttaaltaan hammasharjalla kipsijäämistä. Aivan kirkaaksi palkintoa oli mahdoton saada, sillä kipsimuotti jättää aina lasiesineen pinnan himmeäksi. Lasi ja kipsi reagoivat kuumuuden vuoksi, mistä johtuu, että lasi menettää kiiltonsa kipsimuotteihin tehdyissä uunivaluissa (Kekäläinen 1992, 29). Kaikkea kipsiä en saanut harjaamalla pois, koska sitä oli uponnut osittain lasin sisään. Olin laittanut muottiin hieman liikaa lasia, koska palkintoon oli jäänyt selvä sauma. Sauma johtui vahamallineen ja täyttöaukon savimallineen liitoskohdasta, joka oli jäljentynyt muotin pintaan. Saumaan oli jäänyt myös savea, joka oli jäänyt tiukasti kiinni lasiesineeseen. Päätin hiekkapuhaltaa koko jalustan, että sain liat pois ja pinnasta yhtenäisen näköisen. Kuikan päätä en hiekkapuhaltanut. Halusin, että sininen väri kaulan kohdalla jää hyvin näkyviin, sillä värin valuminen oli onnistunut paremmin, kuin olin suunnitellut. Sinisestä oli muodostunut kaunis liukuvärjäys vaalean sinisestä mustaan. Olin siis arvioinut värillisen lasin määrän oikein ennen sulatusta.

Sulatuksen aikana muotti oli halkeillut useammasta kohdasta. Usein kipsimuotit halkeavat sulatuksien aikana suurien lämpötilojen vuoksi. Kipsi laajenee 200 °C:een asti ja kutistuu nopeasti ja pysyvästi 250 °C – 350 °C:ssa, minkä vuoksi kipsi halkeilee. (Kekäläinen 1992, 39.) Halkeamiin oli valunut lasia ja ne näkyivät palkinnon pinnassa (KUVA 28). Poistin ohuet nauhamaiset lasit napauttamalla niitä veitsen kärjellä. Tällä tavoin palkinnon pintaan jäi kirkkaat nauhat kulkemaan ympäri palkintoa. Jos olisin hionut ne, nauhat olisivat menettäneet kiiltonsa. Muotissa ollut ilma-aukko oli täyttynyt osittain lasista, joka näytti siltä, että kuikan nokassa olisi ollut jääpuikko. Irrotin puikon varovasti käsikaivertimella.

KUVA 28 Muotin halkeilusta syntyneet kuviot lasin pinnassa.

Palkinnon pohja ei ollut aivan tasainen, joten viimeistelin sen korkeaksi jääneet reunat tasohiomakoneella. Pohjaan kiinnitin silikoninystyrät, jotta palkinto ei tee jälkiä pinnoille, jossa sitä pidetään. Ne estävät myös lasin naarmuuntumisen. Nystyrät nosivat palkintoa hieman pöytäpinnasta irti, mikä teki palkintoon ilmavamman, kevyemmän vaikutelman. Pohjaan signeerasin oman nimeni ja vuosiluvun käsikaivertimella.

Valmiille palkinnolle toteutin yhteistyössä Kymenlaakson ammattikorkeakoulun teollisen muotoilun opiskelijan kanssa puisen laatikon kuljetuksia varten. Opiskelijakollegani valmisti toiveideni mukaisen laatikon kotimaisesta koivuvanerista. Laatikkoon laitoin pehmikkeiksi ja pitämään palkintoa paikallaan vaahtomuovia, meriheinää sekä kuplamuovia. Pakkausmateriaalia saattoi olla hieman liioitellusti, mutta halusin olla varma, että kuikan kapeahko nokka oli hyvin suojattu. Laatikossa oli uria pitkin avautuva ja sulkeutuva kansi. Lasinen palkinto oli valmis luovutettavaksi asiakkaalle (KUVAT 29-32 sivut 31-32).

Palkintoon kiinnitettiin myöhemmin perinteinen kaiverrettu laatta, jossa lukee voittajajayrityksen nimi, kilpailun nimi sekä vuosiluku ja se liimattiin kultasepän liikkeessä palkinnon etuosaan. Sovimme, että asiakas huolehtii laatasta ja sen kiinnityksestä.

KUVA 29 Valmis Grand Gavia –lasipalkinto.

KUVA 30 Valmis palkinto ja sen kuljetuslaatikko.

KUVA 31 Lähikuva kuikan päästä.

KUVA 32 Palkinnon signeerattu pohja.

5 VALMIS PALKINTO – GRAND GAVIA

Kirjoitin palkinnosta esittelytekstin Savosta Maailmalle -gaalailtaan luettavaksi. Huomaamatta esittelystä syntyi hieman runomainen teksti, jossa pyrin avaamaan syvempiä ajatuksiani palkinnosta. Pidin paljon Golden Gavian nettisivuilla olevasta tarinamaisesta esittelytekstistä, joten halusin jatkaa kuikan tarinaa omalla näkemykselläni. Teksti julkaistaan myös Golden Gavian verkkosivuilla palkinnon jakamisen jälkeen.

Grand Gaviaksi nimetty palkinto on uniikki, käsin valmistettu lasiteos, joka kuvastaa sukelluksista nousevaa kuikkaa.

*Se nuuhkaisee lisää ilmaa, hengähtää.
Valmistautuu uuteen sukellukseen,
päästäkseen kauemmas tutusta ympäristöstä,
läheemmäksi uusia, mielenkiintoisia vesiä,
täynnä mahdollisuuksia.
Ylväs,
nokka kohti korkeuksia.*

*Voimakaslinjaisuus kertoo käydyistä kamppailuista ja rohkeudesta.
Vastapainona rauhoittava, raikas, sininen väritys,
joka kuitenkin tummenee ja
luo mystiikkaa.*

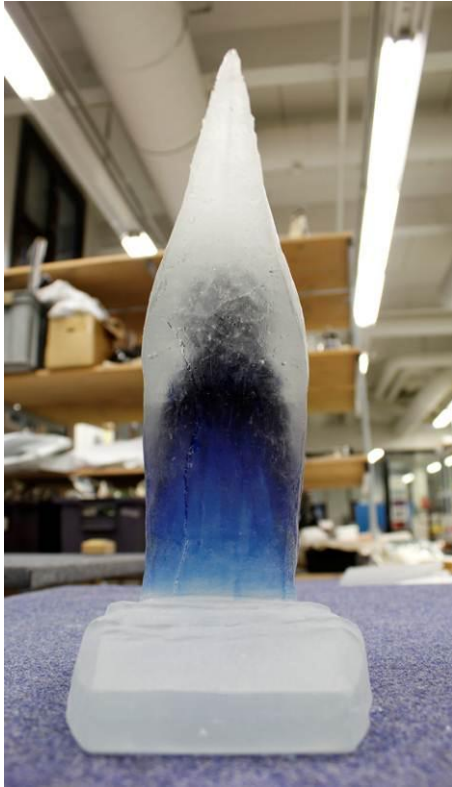
*Tämä oli matkan alku,
aika sukeltaa syvemmälle.
Kohta näkyy kiitorata,
vesi saa jäädä,
lento voi alkaa.*

Palkinnon kuikka on kuin voittajayritys, minkä vuoksi nimesin palkinnon Grand Gaviaksi. Grand Gavia tarkoittaa suomennettuna suurta, uhkeaa ja ylvästä kuikkaa. Nimi kuvastaa mielestäni hyvin palkinnon ulkomuotoa, joka on vahva. Yrity maailma saattaa välillä olla julma, jossa heikot eivät pärjää. Herkkä ja hauras teos ei olisi mielestäni kuvastanut niin hyvin voittajayritystä. Palkinnossa vuoropuhelevat päällysosan organinen, sulavalinjainen muoto sekä kuikan kaulan tasainen ja kulmikas muoto. Palkinnon sininen väri heijastuu kaulasta jalustaan, mikä luo vahvemmin mielikuvan vedestä. Loistava sukeltajakuikka pidättelee hengitystään pitkään veden alla ja etenee nopeasti. Yrityksen on täytynyt olla määrätietoinen. Se on jaksanut paineen alla ja selviytynyt kilpailun voittoon. Vedessä liikkuminen on helppoa, mutta lentoon lähtö vaikeaa. Voittajayritys on asettanut itselleen tavoitteet ja saavutettuaan ne löytänyt sopivan paikan lentoon lähtöön. Kun lähtö onnistuu, voi aloittaa matkan kansainvälisiä haasteita kohti.

5.1 Lopputuloksen tarkastelu

Paksuhko pää ja jyrävä veden pintaa kuvastava jalusta olivat umpinaista lasia, minkä vuoksi palkinnolle tuli painoa hieman yli 4 kg. Lopputulos ylitti suunnittelemani painon yhdellä kilogrammalla, mutta onneksi palkinto oli vielä helposti käsiteltävissä sen muotojen ansiosta. Asiakkaalle olikin heti alusta tärkeää se, että palkinnosta saa hyvän otteen. Usein palkintojenjakotilaisuuksissa hankalanmuotoiset palkinnot aiheuttavat kiusallisia tilanteita, kun palkinto on vaikea ojentaa sekä vastaanottaa. Kokeilin palkinnon ojentamista, vastaanottamista ja kättelyä palkinnon kanssa. Tuttavieni kanssa tehdyt harjoitukset sujuivat vaivatta painosta huolimatta ja samaa toivoin oikeaan tilaisuuteen.

Grand Gaviaa oli mielenkiintoista tarkastella eri kulmista. Suoraan edestä katsottuna (KUVA 33 sivu 35) pystyi näkemään parhaiten palkinnossa olevan liukuvärjäyksen, koska pinta oli tasainen. Jalustasta päälakea kohti nousevassa värissä näkyi hienosti sinisen lasijauheen valuminen. Alhaalla ohut kerros väriä näytti vaalean siniseltä ja ylöspäin mentäessä se tummeni mustaksi. Sininen näytti mustalta, koska suurin osa värilasista oli valunut päähän. Lisäksi lasin himmeyden vuoksi valo ei läpäissyt lasia, jotta tumman sininen sävy olisi erottunut kirkkaan lasin sisältä. En tietoisesti hakenut niin tummaa lopputulosta, mutta väri vaihtelu näytti tasaiselta, haetulta ja kauniilta. Vaihtelu toi työhön lisää syvyyttä ja kiinnostavuutta. Palkintoa katsoessa sivusta (KUVA 34 sivu 35) näkyi parhaiten kokonaisuus ja palkinnon voimakas siluetti. Ylöspäin osoittava nokka, kaareva päälaki yhdistyen niskaan olivat tunnusomaisia kuikal- le. Takaapäin tarkastellessa teosta (KUVA 35 sivu 35) ei voinut tietää, miltä se näytti edestä tai sivulta. Parhaiten takaa erottuivat yksityiskohdat. Kuikan niskaa ja kaulaa ympäröivät melkein kokonaan epäsymmetriset, kohollaan olevat raidat (KUVA 36 sivu 35). Ne kuvastivat mustavalkoisia raitoja, jotka Pohjois-Savon maakuntalintua koristavat. Taka minusta näkyi parhaiten myös palkinnon massiivisuus, sillä se oli sieltä tasapaksu.

KUVA 33 Palkinto suoraan edestä.

KUVA 34 Palkinto sivusta.

KUVA 35 Palkinto takaa.

KUVA 36 Yksityiskohta kuikan kaulasta.

Palkinnosta löytyi pieniä yksityiskohtia, jotka saivat minut miettimään täysin uuden palkinnon valmistamista. Kuikan nokan kärki saattoi olla hieman liian ohut, sillä lasi ei ollut sulatuksen aikana valunut aivan muotin kärkeen ilma-aukosta huolimatta. Se oli hauraampi kuin oli tarkoitus ja rosainen. Syy rosoisuuteen saattoi myös olla se, että muottikammioon oli sittenkin jäänyt punavahaa. Höyrystämisestä jälkeen yritin kokeilla varovasti käsin sekä rautalankakoukulla, että kaikki vaha oli poistunut. En nähnyt muotikammion perälle asti ja luulin sen olevan tyhjentynyt. Peilien avulla olisin saattanut nähdä myös nokan kohdan, mutta en sitä silloin tehnyt. Toinen yksityiskohta, johon kiinnitin huomiota, oli jalustaan jäänyt sauma. Kun kiinnitin punavahamallineen ja lisäosan savesta sen pohjaan ennen muotin valamista, yritin tehdä niistä yhtenäisen näköisen kappaleen. Muottiin oli kuitenkin tullut sauma ja se näkyi myös valmiissa palkinnossa. Saumaa ei olisi tullut, jos lasia olisi ollut vähemmän. Olisin voinut myös hioa muotin sisäpinnasta sauman pois, mutta silloin olisin saattanut vahingoittaa sen pintaa pahemmin. Seinämästä olisi voinut irrota paloja tai sauman alta paljastunut suuria ilmakuplia. Luotin vain siihen, että olin mitannut lasin määrän oikein. Sauma kuitenkin ei ollut lopputuloksessa niin häiritsevä, että olisin halunnut toteuttaa uuden palkinnon. Jalustaan muotoilemani veden pinnan värähtelyt näyttivät minusta aidoilta. Jouduin tekemään ne vahamallineeseen useita kertoja, ennekuin ne alkoivat näyttää kuikasta loittonevilta pikkuaalloilta. Mikäli aikaa olisi ollut kuukausi enemmän, olisin todennäköisesti yrittänyt tehdä uuden, vaikka olin tyytyväinen tähän pikku virheiden koristamaan kuikkaan.

Mielestäni opinnäytetyöprosessini eteni vapaan luovan toiminnan kautta. Tälle toiminnalle kerrotaan olevan ominaista ongelmien tiedostamattomuus. Työni ei joutunut kohtaamaan epäonnistumisia, jotka olisivat vaikuttaneet merkittävästi lopputulokseen. Pystyin minimoimaan yllättävät tilanteet aikataulutetulla ja järjestelmällisellä työlläni. Palkinnosta löytyi silti kohtia, joita en ollut suunnitellut. Esimerkiksi muotin halkeamisesta johtuneet, repeämiltä näyttäneet yksityiskohdat lasin pinnassa tekivät siitä persoonallisemman. Käänsin ne tarkoituksenmukaisiksi detaljeiksi, jotka saivat aikaan palkintoon karskimman ja eläväisemmän ilmeen. Kohdat myös kimmelsivät kauniisti muutoin samealla pinnalla, kun niihin heijastui valo. Virheet olivat tuoneet palkintoon esteettistä lisäarvoa. (Anttila 2006, 78-79, 450.)

5.2 Asiakkaan palaute

Kun kuikkapalkinto oli valmis, sain palautetta asiakkaaltani. Silja Huhtiniemi (26.11.2012) kirjoitti hyvin positiiviseen sävyyn yhteistyöstämme minulle lähettämässään sähköpostiviestissä: *”Minun näkökulmastani yhteistyö on sujunut hyvin mutkat-*

tomasti. Olet huolehtinut itsenäisesti projektin suunnittelusta ja etenemisestä sekä pyytänyt kommentteja tarvittaessa. Olit valmistautunut hyvin niihin muutamiin tapauksiin, joita pidimme. Kaiken kaikkiaan sisäistit alusta alkaen hyvin tarpeemme ja lähdit työstämään palkintovaihtoehtoja sen pohjalta. Luonnokset olivat mielenkiintoisen erilaisia ja niiden pohjalta oli mielekästä valita malli palkinnon pohjaksi. Mielestäni työsi on ollut ammattimaista läpi koko projektin ja olet tehnyt prosessin tilaajalle helpoksi. Jään mielenkiinnolla odottamaan lopputulosta, jonka näen varmasti gaalassa.”

Vein asiakkaalleni valmiin palkinnon noin kaksi viikkoa ennen palkinnonjakoa, kuten olin aikatauluttanut ja sopinut asiakkaan kanssa. Eila Jäppinen (28.11.2012) kuvaili tässä tapaamisessa valmista palkintoa todella kauniiksi, uniikiksi lasiesineeksi. Hänenkin mielestään olin onnistunut sisäistämään Golden Gavian teeman, valinnut oikean värin ja saanut aikaan tyyliin sopivan palkinnon. Tavallisen kirkkaan ja silotellun lasin sijaan oli pinta rosoinen ja himmeä, joka Jäppisen mielestä sopi tähän kilpailuun paremmin. Hänen mielestään kuikka ei ole kovin kaunis lintu, mutta olin onnistunut saamaan palkintokuikkaan kauneutta. Jäppinen oli erittäin tyytyväinen lopputulokseen.

Nämä kommentit mielestäni kertovat siitä, että olin onnistunut hyvin vastaamaan asiakkaan toiveisiin sekä tarpeisiin ja saavuttanut työni tärkeimmäksi asettamani tavoitteen. Yhteistyö sujui minunkin mielestäni mutkattomasti. Asiakas oli avoin erilaisille ideoille ja oli myös hyvin kannustava. Välillemme syntyi nopeasti luottamus ja sain vapaasti suunnitella minusta kilpailuun sopivan palkinnon. Asiakas ei myöskään halunnut asettaa teokselle liikaa kriteereitä, jotta lopputulos miellyttäisi minuakin. Alusta alkaen minusta tuntui, että ajatuksemme palkinnosta olivat hyvin samankaltaisia. Northern Savonia Business Award 2012 –voittajalle haluttiin näyttävä palkinto, jossa yhdistyi Golden Gavian teema. Perinteinen elementti palkinnossa oli jalusta, johon asiakas sai kiinnityttää kaiverretun laatan. Muutoin palkinto vastasi enemmän veistosta, eikä esimerkiksi tyypillistä lasista maljakkoa tai vaasia. Kuikka on pitkäikäinen lintu, joten toivon Grand Gavia -palkinnon yksinkertaisen muotoilu kestävän aikaa ja valloittavan erilaisuudellaan voittajajuryksen, kuten se vietteli asiakkaani.

6 POHDINTA

Opinnäytetyöni aihe oli minusta mielenkiintoinen heti siitä kuultuani, vaikka se olikin mukavuusalueeni ulkopuolelta. Kyseessä ei ollut käyttöesineiden, kuten kulhon tai juomalasin suunnittelu, mikä on ollut minulle läheisempää ja mieluisempaa. Työssä heittäydyin kokeilemaan erilaisia ideointikeinoja löytääkseni itsestäni pienen taiteilijan. Tarkoitukseni oli toteuttaa esine, jota katsellaan, joka tuo mieleen menneitä tapahtumia ja sitä kautta mahdollisesti kannustaa voittajaa haastavien tilanteiden yli. Työssä toteutin vertauskuvallisen teoksen, jolla ei ollut erityistä toiminnallista funktiota. Minulla ei ole aiempaa koulutusta tai harrastustaustaa luovasta ilmaisusta, minkä vuoksi olen halunnut vältellä taidetta sanana aina, kun se on yhdistetty minun tekemisiini. Aiheessa oli minulle haastetta, mutta halusin tarttua siihen. Opinnäytetyössäni aihe oli selkeästi rajattu ja asiakkaan toiveet tekivät minulle siitä helpommin lähestyttävän. Ajattelin, että tällainen työ voi avata silmiäni muotoilijana ja tuoda muihin tuleviin töihini uusia näkökulmia.

Huomasin prosessin aikana, että käsitykseni taiteen tekemisestä muuttui. Minulle alkoi syntyä ideoita taidelasiesineistä, joita haluaisin toteuttaa. Tämä työ karkotti ajatusmaailmastani sen, että en ole kykenevä tekemään taidetta, koska en ole koskaan ennenkään sitä tehnyt. Olen välillä jopa inhonnut taidetta, jos olen joutunut sitä itse tuottamaan. En ole mielestäni erityisen taitava piirtäjä tai maalaaja, mutta voin toteuttaa taidetta kolmiulotteisilla kappaleilla, kuten lasiveistoksilla. Taiteen kautta voin löytää esimerkiksi mielenkiintoisia muotoja, joita hyödyntää käyttöesineitä suunnitellakseni.

Tämä opintokokonaisuus oli minulle kaikista mieluisin aikaisempiin verrattuna. Sain keskittyä vain yhteen tehtävään eikä tarvinnut puuhastella monen kurssin kanssa samanaikaisesti. Itsessäni on hieman perfektionistin piirteitä, kun haluan antaa kaiken ja vielä enemmän koulutehtäviin. Haluan aina todistaa itselleni, että pystyn aina vaan parempaan. Muotoilijana uskon siitä olevan hyötyä, koska haluaisin tulevaisuudessa pystyä elättämään itseni tällä alalla. Tinkimättömyys töiden laadussa, periksi antamattomuus ja kilpailunhalu voivat viedä minua pitkälle. Tässä asiassa on myös huonot puolensa. Olen muutamia kertoja asettanut tavoitteeni opintojeni suhteen liian

korkealle, jolloin olen stressaantunut ja se on heijastunut töideni lopputuloksiin. Minun täytyy vielä opetella tiedostamaan realistisesti omat taitoni sekä oma jaksamiseni muotoilijana. Opinnäytetyössäni sain keskittää kaikki voimavarani yhteen työhön, joten en ahminut itselleni liikaa tavoitteita ja toteutin työn, jonka lopputulokseen olen tyytyväinen.

Opinnäytetyöprosessin aikana mietin omia tapojani työskennellä muotoilijana. Saan eniten tulosta aikaan, kun työskentelen yksin itse laatimani aikataulun mukaan. Yhtenä vahvuutenani pidän omatoimisuutta. Otan asioista itse selvää netti- ja kirjallisuuslähteistä, jos en esimerkiksi osaa tai ole varma jostain lasin valmistustekniikasta. Mikäli asia ei selviä omin avuin, en epäröi kysyä suullista tiedonantoa ammattilaisilta tai opiskelijakollegoilta. Tästä on välillä ollut haittaakin. Vaikka opinnäytetyöstä on tarkoitus suoriutua omatoimisesti, olisin voinut keskustella työstäni enemmän suunnitteluvaiheessa esimerkiksi ohjaavan opettajan kanssa. Työni suunnitteluvaiheessa olin hieman arka esittelemään ideoitani palkinnosta. Minulla ei siis vielä ole tarpeeksi itseluottamusta omaan kykyihini. Vasta, kun sain asiakkaaltani hyvää palautetta ideoistani, uskalsin kertoa niistä avoimemmin muille. Sain koko yhteistyöstä ja valmiista palkinnosta pelkkää positiivista palautetta asiakkaaltani, mikä kasvatti itsevarmuuttani. En kuitenkaan pelkää kritiikin saamista. Ajattelen, että en osaa kertoa, mitä olen ideoisani hakenut ja ne ymmärretään väärin. Mieluummin jalostan ideoita pidemmälle, jotta niiden tulkintaan ei jää epäselvyyttä. Olisi hyvä tulla rohkeammaksi tässä asiassa. Ideointivaiheessa muiden kanssa keskusteleminen toisi töihini varmasti uusia ulottuvuuksia, joita en muuten huomaisi tarkastella. Omaan ammattitaitooni luottaminen kasvaa varmasti työelämässä sekä mahdollisesti jatkuvissa muotoiluopinnoissa toisissa oppilaitoksissa.

Saavutin opinnäytetyössäni lasin valmistukseen liittyvän teknisen tavoitteen, eli muotiosaamisen kehittämisen. Onnistuin valmistamaan tarpeeksi kestävän, suurehkon, umpinaisen muotin punavahamallineen avulla. Toimin koko valmistusprosessin ajan itsevarmasti, koska minulle on ehtinyt kertyä hyvä tieto- ja taitoperusta kipsimuottien valmistuksesta. Olin myös tehnyt paljon aineistohakua punavahaan liittyen, joten tiesin jo ennen työn valmistuksen aloittamista paljon punavahamallineista ja niiden avulla kipsimuottien tekemisestä. Uunivalutekniikka on minusta kiinnostava. Tätä työtä varten etsiessäni tausta-aineistoa löysin monia hienoja tällä tekniikalla valmistettuja teoksia. Aion tulevaisuudessa kehittää oppimaani taitoa ja toteuttaa upeita lasiveistoksia sekä kenties soveltaa tekniikkaa uudella tavalla.

Olin yllättynyt, kuinka jouhevasti opinnäytetyöprosessini kokonaisuudessaan sujui. Laadin tiukan aikataulun alussa, jossa pysyin. Kyseessä taisi olla ensimmäinen kerta muotoiluopintojeni aikana, kun en joutunut kiirehtimään esineen valmistuksessa. Tästä päättelin, että ajankäyttöni on parantunut. Keskityin oleellisiin asioihin ja tein ne niille varatun ajan puitteissa huolellisesti. Olen aina pyrkinyt pysymään aikatauluissa, mutta tällä kertaa olin todella ajoissa. Vaikka täytyy sanoa, että mikäli palkinto olisi rikkoutunut uunissa tai viimeistelyvaiheessa, olisin ollut pulassa. Uuden samanlaisen palkinnon valmistukseen minulla ei olisi ollut riittävästi aikaa, joten olisin joutunut turvautumaan varavaihtoehtoon ja toivomaan, että sekin olisi miellyttänyt asiakastani. Varasuunnitelmana oli valmistaa samankaltainen kuikkapalkinto kuumasta lasista, jolloin sen valmistus ei olisi vienyt viikkoja vaan muutaman päivän. Ainoa aikataulullinen virhe sattui raportoinnissa. Olin niin intensiivisesti keskittynyt palkinnon valmistusprosessiin, että raportin kirjoittaminen jäi taka-alalle ja loppuvaiheessa jouduin kiirehtimään sen suhteen.

Valmistun pian muotoilijaksi, mutta en tunne olevani vielä työelämään valmis. Haaveilen oman yrityksen perustamisesta, mutta en ole vielä miettinyt tarkempaa liiketoimintasuunnitelmaa. Siksi haluaisinkin vielä jatkaa opiskelua. Mahdollisilta tulevilta opiskeluilta toivon muotoilija-ammattitaitoni syvenemistä. Haluaisin laajentaa materiaalituntemustani, jotta tietoni eivät rajoittuisi vain lasiin ja keramiikkaan. Tietenkään en aio jättää lasia, koska viimeisimpien kuukausien aikana olen löytänyt lasialan kirjallisuutta lukiessani ja kuvia katsomalla innostavia teoksia. Toivon, että tästä työstä löytämäni inspiraatiovyöry kestää tai osaan kaivaa sen itsestäni esiin jatkossakin.

KUVALUETTELO

KUVA 1 Golden Gavian logo. Golden Gavia [verkkosivu]. *Aineistopankki*. [viitattu 26.11.2012]. Saatavissa: http://www.goldengavia.fi/fi/ota_yhteytta/golden_gavia/aineistopankki/. Kuvan käyttö-lupa pyydetty 25.11.2012.

KUVA 2 Piirros kuikasta, jossa näkyy kaulan ja siipien graafinen mustavalkokuviointi. 2012. Pietilä Paula. Tekijän arkisto.

KUVA 3 Perinteikäs lasilevyistä valmistettu palkinto, *Dunbarton Star Award*. Able Recognition Ltd. [verkkosivu]. *Star Awards*. [viitattu 26.11.2012]. Saatavissa: http://www.abletrophies.com/products.php?category=Star_Awards&award=Dunbarton_Star_Award. Kuvan käyttöluja pyydetty 19.11.2012.

KUVA 4 Urheilukilpailuihin suunniteltuja palkintoja. Vasemmalla *Halifax Trophy and Lid* ja oikealla *Ball on Tall Marble - Soccer Ball*. Able Recognition Ltd. [verkkosivu]. *Crystal Cup Trophies*. [viitattu 26.11.2012]. Saatavissa: http://www.abletrophies.com/products.php?category=Crystal_Awards_Crystal_Cup_Trophies&award=Halifax_Trophy_and_Lid. Kuvan käyttöluja pyydetty 19.11.2012.

KUVA 5. Urheilukilpailuihin suunniteltuja palkintoja. Vasemmalla *Halifax Trophy and Lid* ja oikealla *Ball on Tall Marble - Soccer Ball*. Able Recognition Ltd. [verkkosivu]. *Crystal Figurines*. [viitattu 26.11.2012]. Saatavissa: http://www.abletrophies.com/products.php?category=Crystal_Awards_Crystal_Figurines&award=Ball_on_Tall_Marble_-_Soccer_Ball. Kuvan käyttöluja pyydetty 19.11.2012.

KUVAT 6 JA 7 Vasemmalla Ritva-Liisa Pohjalaisen suunnittelema Excellence Finland –palkinto ja oikealla Innovaatio –palkinto. 2011. Ritva-Liisa Pohjalainen. Ritva-Liisa Pohjalaisen kuva-arkisto. Kuvan käyttöluja pyydetty 25.11.2012.

KUVA 8 Ritva-Liisa Pohjalaisen suunnittelema palkinto Tanssii tähtien kanssa –kilpailun voittajille. 2011. Ritva-Liisa Pohjalainen. Ritva-Liisa Pohjalaisen kuva-arkisto. Kuvan käyttöluja pyydetty 25.11.2012.

KUVA 9 Luonnos paperipainotekniikalla valmistettavasta palkinnosta. 2012. Pietilä Paula. Tekijän arkisto.

KUVA 10 Lasipalkintoluonnos avaruus –teemasta. 2012. Pietilä Paula. Tekijän arkisto.

KUVAT 11 ja 12 Asiakkaalle mieluisimmat ideat. Vasemmalla kuikan pää ja oikealla lampi, jossa uiskentelee pieni kuikka. Molemmat umpinaista lasia. 2012. Pietilä Paula. Tekijän arkisto.

KUVAT 13 ja 14 Luonnoksia kuikan päästä ja palkinnon jalustasta. 2012. Pietilä Paula. Tekijän arkisto.

KUVA 15 Sulatetut koekuutiot uuniin rakennettujen kehikkojen sisällä. 2012. Pietilä Paula. Tekijän arkisto.

KUVA 16 Lasimurskasta ja jauheväreistä sulatettuja koekuutioita numeroituina. 2012. Pietilä Paula. Tekijän arkisto.

KUVA 17 Ensimmäinen hahmomalli. 2012. Pietilä Paula. Tekijän arkisto.

KUVA 18 Toinen hahmomalli. 2012. Pietilä Paula. Tekijän arkisto.

KUVA 19 Kolmas hahmomalli. 2012. Pietilä Paula. Tekijän arkisto.

KUVA 20 Neljäs hahmomalli. 2012. Pietilä Paula. Tekijän arkisto.

KUVA 21 Piirros palkinnon mitoista sekä suunnitelma sinisen värin sijoittumisesta kuikan kaulaan. 2012. Pietilä Paula. Tekijän arkisto.

KUVAT 22 JA 23 Työstövaiheessa oleva punavahamalline palkinnosta sekä myöhemmin tehdyt yksityiskohdat. 2012. Pietilä Paula. Tekijän arkisto.

KUVA 24 Ilma-aukko ja muotin täyttöaukon savimalline kiinnitettynä punavahamallineeseen. 2012. Pietilä Paula. Tekijän arkisto.

KUVA 25 Punavahamalline rajoittimien keskellä ja ympäröitynä kanaverkolla. 2012. Pietilä Paula. Tekijän arkisto.

KUVA 26 Kipsimuotti kiehuvan vesikattilan päällä, jotta punavaha sulii pois muotin sisältä. 2012. Pietilä Paula. Tekijän arkisto.

KUVA 27 Lasin valumuotti täytettynä lasimurskalla ja lastattuna sulatusuuniin. 2012. Pietilä Paula. Tekijän arkisto.

KUVA 28 Muotin halkeilusta syntyneet kuviot lasin pinnassa. 2012. Pietilä Paula. Tekijän arkisto.

KUVA 29 Valmis Grand Gavia –lasipalkinto. 2012. Pietilä Paula. Tekijän arkisto.

KUVA 30 Valmis palkinto ja sen kuljetuslaatikko. 2012. Pietilä Paula. Tekijän arkisto.

KUVA 31 Lähikuva kuikan päästä. 2012. Pietilä Paula. Tekijän arkisto.

KUVA 32 Palkinnon signeerattu pohja. 2012. Pietilä Paula. Tekijän arkisto.

KUVA 33 Palkinto suoraan edestä. 2012. Pietilä Paula. Tekijän arkisto.

KUVA 34 Palkinto sivusta. 2012. Pietilä Paula. Tekijän arkisto.

KUVA 35 Palkinto takaa. 2012. Pietilä Paula. Tekijän arkisto.

KUVA 36 Yksityiskohta kuikan kaulasta. 2012. Pietilä Paula. Tekijän arkisto.

LÄHTEET

Able Recognition Ltd. [verkkosivu]. [viitattu 26.11.2012]. Saatavissa:

<http://www.ablerecognition.com/>.

Anttila, P. 2006. *Tutkiva toiminta ja ilmaisu, teos, tekeminen*. Artefakta 16. 2. painos. Hamina: AKATIIMI Oy.

Elinkeino-, ympäristö- ja liikennekeskus [verkkosivu]. [viitattu 3.12.2012]. Saatavissa:

<http://www.ely-keskus.fi/fi/Sivut/default.aspx>.

Golden Gavia [verkkosivu]. [viitattu 24.9.2012]. Saatavissa:

<http://www.goldengavia.fi/>.

Huhtiniemi, S. Kv-koordinaattori. Pohjois-Savon ELY-keskus. Palkinto - Northern Savonia Business Award 2012 [sähköpostiviesti]. Vastaanottaja Paula Pietilä. Lähetetty 26.11.2012 [viitattu 26.11.2012].

Jäppinen, Eila. Liiketoimintapäällikkö. Pohjois-Savon ELY-keskus. Kuopio 28.11.2012. Suullinen tiedonanto.

Järvinen, A. 1995. *Maakuntalinnut*. Keuruu: Kustannusosakeyhtiö Otavan painolaitokset.

Kekäläinen, P. 1992. *Esineitä lasimurskasta – Pâte de verre – lasinvalmistustekniikka*. Helsinki: VAPK-kustannus.

Laatukeskus Excellence Finland [verkkosivu]. [viitattu 4.12.2012]. Saatavissa:

<http://www.laatukeskus.fi/palvelut/excellence-finland-kehitysohjelma>.

Pohjalainen, R.-L. Muotoilija. Teoskuvien käyttö opinnäytetyössäni [sähköpostiviesti]. Vastaanottaja Paula Pietilä. Lähetetty 26.11.2012 [viitattu 26.11.2012].

Ritva-Liisa Pohjalainen [verkkosivu]. [viitattu 26.11.2012]. Saatavissa:

<http://www.rlp.fi/homedesign/>.

Väisänen J. 2012. *Huba - Pâte de verre -tekniikalla valmistettu uniikki lasiveistos*. Savonia-ammattikorkeakoulu. Kuopion Muotoiluakatemia. Keramiikka- ja lasimuotoilunlaitos. Opinnäytetyö.

UUNIOHJELMAT

Koekuutioiden uuniohjelma
uuni 4

100 °C/h	490 °C	30'
150 °C/h	845 °C	100'
skip	490 °C	120'
80 °C/h	440 °C	100'
skip	370 °C	60'

Pieniin hahmomalleihin käytin samaa uuniohjelmaa, mutta huippulämpötilana oli 840 °C.

Palkinnon uuniohjelma
uuni 4

50 °C/h	250 °C	30'
50 °C/h	490 °C	80'
skip	845 °C	420'
skip	500 °C	420'
50 °C/h	440 °C	360'
50 °C/h	370 °C	240'
skip	20 °C	0'

Uuniohjelma sovellettu Johanna Väisäsen opinnäytetyöstä:

Väisänen J. 2012. *Huba - Pâte de verre -tekniikalla valmistettu uniikki lasiveistos*. Savonia-ammattikorkeakoulu. Kuopion Muotoiluakatemia. Keramiikka- ja lasimuotoilunlaitos. Opinnäytetyö.

LUONNOKSIA

